

TIMSS DASTURI ASOSIDA TOPSHIRIQLAR YARATISH VA KREATIV ISHLASH TEXNOLOGIYASI

Narzikulova Iroda Xusanovna

Samarqand shahar 42-umumta'lim maktab

boshlang'ich sinf o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifati bo'yicha tashkil etilayotgan xalqaro monitoring TIMSS dasturi asosida topshiriqlar yaratish va kreativ ishlash texnologiyasi haqida fikr bildirilgan.*

***Kalit so'zlar:** TIMSS, matematik savodxonlik, xalqaro baholash, ijodiy tafakkur, muammoli vaziyat.*

Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) – 4, 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy yo'nalishdagi fanlardan o'zlashtirish darajasini baholash tizimi.

TIMSS – maktabda matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifatining xalqaro monitoringi bo'lib, Ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasi (IEA) tomonidan tashkil etilgan. Ushbu tadqiqot turli davlatlardagi 4- va 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha egallagan bilim darajasi va sifatini solishtirish hamda milliy tizimidagi farqlarni aniqlashga yordam beradi. Qo'shimcha ravishda maktablarda matematika va tabiiy fanlar bo'yicha berilayotgan ta'lim mazmuni, o'quv jarayoni, o'quv muassasasi imkoniyati, o'qituvchilar salohiyati, o'quvchilarning oilalari bilan bog'liq omillar o'rganiladi. Ushbu ma'lumotlar belgilangan fanlarni o'zlashtirish holatini ko'rsatishda asos bo'ladi.

TIMSS tadqiqotlari ta'lim yutuqlarini baholash Xalqaro assotsiatsiyasi tashabbusi bilan 1990 - yilda tuzilgan. Tadqiqot doirasida matematik va tabiiy bilimlar sifati

baholanadi. 1995-2011 yillar mobaynida ushbu tadqiqotning 5 sikli o'tkazilgan. Unda 50 dan ortiq mamlakatlar ishtirok etgan.

Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) – 4, 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy yo'nalishdagi fanlardan o'zlashtirish darajasini baholash uchun;

TIMSS – maktabda matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifatining xalqaro monitoringi bo'lib, Ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasi (IEA) tomonidan tashkil etilgan. Ushbu tadqiqot turli davlatlardagi 4- va 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha egallagan bilim darajasi va sifatini solishtirish hamda milliy tizimidagi farqlarni aniqlashga yordam beradi.

Qo'shimcha ravishda maktablarda matematika va tabiiy fanlar bo'yicha berilayotgan ta'lim mazmuni, o'quv jarayoni, o'quv muassasasi imkoniyati, o'qituvchilar salohiyati, o'quvchilarning oilalari bilan bog'liq omillar o'rganiladi. Ushbu ma'lumotlar belgilangan fanlarni o'zlashtirish holatini ko'rsatishda asos bo'ladi.

Tadqiqot 4 yilda bir marta dunyoning ko'plab ilmiy-tadqiqot markazlari va tashkilotlari, xususan, AQShning Ta'lim sohasidagi test xizmatlari, Kanadaning statistik markazi, Ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro assotsiatsiyasining Sekretariati ishtirokida o'tkaziladi. Shuningdek, turli davlat mutaxassislaridan iborat maslahat qumitalari tashkil etiladi.

TIMSS xalqaro tadqiqoti doirasida o'quvchilarning matematika va tabiiy fanlardan bilimni baholashga mo'ljallangan topshiriqlar namunalari bilan tanishish hamda shu kabi topshiriqlarni ishlash bo'yicha ko'nikmalarni rivojlantirish maqsadida boshlang'ich sinf oquvchilari uchun mashq daftari va axborotnoma ham ishlab chiqildi.

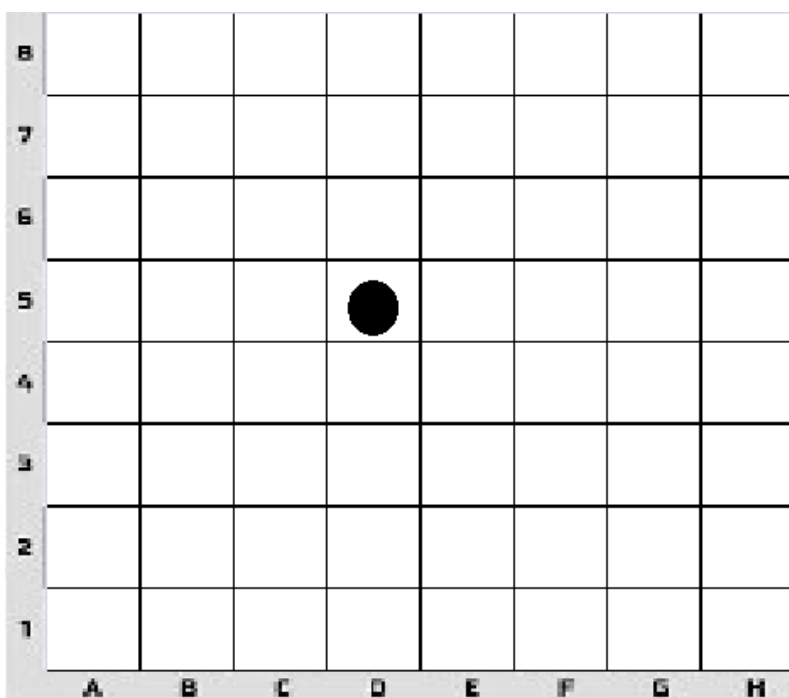
Mazkur mashq daftari TIMSS dasturining matematika va tabiiy fanlardan o'quvchilarni baholashga qaratilgan savollari asosida tuzilgan bo'lib, undan o'quvchilar, matematika va tabiiy fanlaridan olgan bilimlarini sinab ko'rish, bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazishda foydalanishlari mumkin.

Shuningdek, mashq daftari o'quvchilar tomonidan xalqaro tadqiqotlarga tayyorlanishda foydali manba bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Matematik savodxonlik bo'yicha topshiriqlar

1-topshiriq.

Kvadratlarga bo'lingan doskada o'yin o'ynamoqda. Uning toshi D5 kvadratida joylashgan. Quyidagi qaysi bir harakatlar natijasida uning toshi G7 kvadratida joylashadi?

- A) o'ngga 2 kvadrat va yuqoriga 3 kvadrat
- B) chapga 2 kvadrat va yuqoriga 3 kvadrat
- C) **o'ngga 3 kvadrat va yuqoriga 2 kvadrat**
- D) chapga 3 kvadrat va yuqoriga 2 kvadrat

2-topshiriq.

600 ta kitobni har bir qutiga 15 tadan joylashtirish kerak. Nechta quti kerak bo'lishini aniqlash uchun quyida keltirilgan qaysi amaldan foydalanish mumkin?

- A) 15 ga 600 ni qo'shish
- B) 600 ni 15 ga ko'paytirish
- C) 600 dan 15 ayirish
- D) **600 ni 15 ga bo'lish**

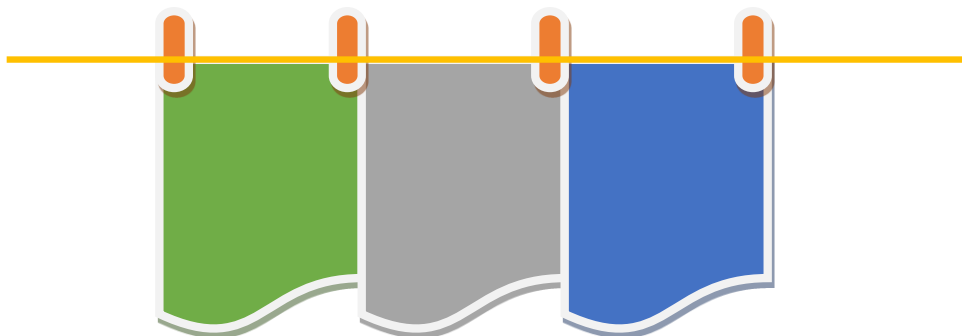
3-topshiriq.

To'rtta dugona Malohat, Sabohat, Dilobar va Saodat ko'rpachada o'tirishbi. Boshida Malohat Dilobar bilan joylarini almashtirishdi. So'ngra Dilobar Saodat bilan joylarini almashtirishdi. Shundan so'ng 4 ta dugona chapdan o'ngga qarab quyidagi tartib bilan joylashib qolishdi: Malohat, Sabohat, Dilobar, Saodat. Savol: dugonalar o'yin boshida chapdan o'ngga qarab qanday tartibda o'tirishgan edi?

- A) Malohat, Sabohat, Dilobar, Saodat
- B) Malohat, Dilobar, Saodat, Sabohat
- C) Dilobar, Sabohat, Saodat, Malohat
- D) Saodat, Malohat, Sabohat, Dilobar**

4-topshiriq.

Oysha kiyimilgichga sochiqlarni ilmoqda. U qisqichlarni iloji boricha kamroq ishlatmoqchi. Shu sababli, u 3 ta sochiq uchun 4 ta qisqichdan quyidagicha foydalandi.

Agar Oysha shunday davom ettirsa 11 ta sochiq uchun nechta qisqich kerak bo'ladi?

- A) 9ta   B) 10ta   **C) 12ta**   D) 16ta   E) 18ta

Xalqaro tadqiqotlar barchasi, jumladan TIMSS ham ta'limning holati va uning o'zgarishi tendentsiyalari to'g'risida ma'lumot beradi, rejalashtirilgan va erishilgan natijalarni o'zaro bog'lash, ta'lim sifatini dunyoning boshqa mamlakatlari bilan taqqoslash va shu asosda hal qilinishi kerak bo'lgan eng muhim muammolarni aniqlash imkonini beradi. Ushbu tadqiqotlar natijalari amalga oshirilayotgan islohotlar

yo'nalishini o'zgartirish va kelgusi yillarda ta'lim holatini prognoz qilish uchun ko'rsatma bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'quvchilarni matematika fanidan baholash bo'yicha TIMSS mashq daftari.3-dafdar.Milliy markaz.2021-yil.
2. Bekbayeva, N.U. va Sidelnikova R.I. "Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi" O'qituvchi". 2010.